

הארליבי של סנה

במרכז פעולתנו השבוע עמד, כמוכר, המיכוח המדיני הגדול.

לכאורה, היה זה ויכוח עם אבא אבן. ואומנם, שר-החוץ הקדיש לנו חלק ניכר מנאומו-תשובתו, בנסיון להסיר את טענתנו העיקרית — שיש כיום מקום ליוזמת-שלום כלפי קאהיר ו/או כלפי מוסקבה, וכי יש חיוב בתוכניות-השלום האחרונות של רוי ג'רס וקסיג'ני. שונים לגמרי היו ויכוחינו — בצורה של קריאות-ביניים — עם ההסתלקות ה' חלגארית של שמואל תמיר והאליביום המ' תוחכם של משה סנה.

★ ★ ★

שמואל תמיר: האויב הסובייטי-מצ' רי נחוש דעתו שלא לזכות שלום בשום תנאי שיראה סביר אפילו לחבוסתנים ה' קיצוניים הישבים כאן בבית... הוא מכין את ההסתערות הקסלנית לחיסול ישראל... **אורי אבנרי:** זוהי התבוסתנות הא'

מיד את עצמו מחוץ לכלל — זו זכותו אבל לא כבודו
אורי אבנרי: היכן יהיו הגבולות — זוהי השאלה! אתה יודע, כמו כולנו, שהשאלה היא — היכן יהיו הגבולות ה' "מוסכמים", אם רוצים סיפוח או לא. כל השאר זה פיתפופי ביצים.
סנה לא ענה על כך. הוא דיבר באופן סתמי על "תוכנית שלום ישראלית" — והיה ברור שכתנתו לקו הממשלה. כאשר עמד לסיים, התערבתי:
אורי אבנרי: אולי כבוד היושבראש יוסיף לנואם עוד חמש דקות, ונשמע מהי תוכנית-השלום שאותה מציע חבר-הכנסת. **משה סנה** (ברוגז): איני צריך חמש דקות. התוכנית הפוליטית הוגשה עליידי סייעתנו ואני מברך על כל הפלגיאטורים, שהיום עשו ממנה פלגיאט, ואני מודה ש' ישנם פלגיאטורים, ואתה ביניהם.

★ ★ ★

היינו מסתפקים בחלופי-דברים אלה, שהבהירו מה שרצינו להבהיר. אולם לד"ר סנה יש חסידים רבים בעיתוני ארץ-ישראל השלמה. הם דאגו לפרסם במערב את הד' משפט האחרון של סנה — כמוכר מבלי לטרוח לפרסם את דברינו שקדמו לכך. לכן ראינו צורך למסור תשובה, בגדר "הודעה אישית". מסרתי אותה מייד עם סיום דברי-התשובה של אבא אבן:
לא הייתי מגיב על האשמה גרוטסית קיט זו, הראויה לחינוך יותר מאשר לנזיפה, לולא פורסמה בהבלטה על-ידי חסידיו של הד"ר סנה בעיתונות הימית נית הלאומנית.

איל-לך עלי לקבוע:
אם הכוונה היא לאידיאולוגיה הקומוניסטית, שהוא עדיין דוגל בה, לפחות להלכה — הרי אינני, ומעולם לא הייתי, קומוניסט.
אם הכוונה היא ליחסו של הד"ר סנה לברית-המועצות — לא הייתי מע' ריץ ברית-המועצות כשהוא סגד לה, ולא הפכתי שונא ברית-המועצות כשהוא שיי' נה את טעמו.

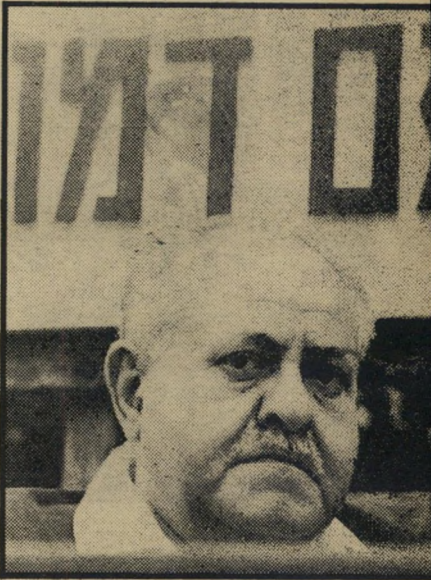
אם הד"ר סנה מאשים אותי שגנבתי את יחסו לברית-המועצות, עליו ל' ציין לאיזו מדועותיו כוונתו, תוך ציון השנה, היום, הדקה והשנייה. (לפי בקשת היו"ר, צני צימרמן, מחקתי את שלוש המילים האחרונות.)
אם הכוונה היא ל"תוכניתה" של מק"י בענייני מלחמה ושלום הריני פור' סל אותה מכל וכל, מאחר שיש בה אלבי לסיפוחים וכניעה גמורה לעמדות ממשלת הליכוד הלאומני, תוך תרגילי אקרובטיקה שאפשר להעריך את כישוריו נס הלולייני, אך לא את כנותם.

אם הכוונה היא לתפיסתנו העיקית בית לגבי ההכרה באומה הפלסטינית, והצעתנו לתת את הבעייה על-ידי בני' נון שלום בין שני עמי הארץ בשתי מדינות — הרי זגלנו בכך, תחילה בשבוי' עוננו, ואחר-כך בתנועתנו, מאז תום מל' חמת-העצמאות, גם בזמן שמחשבותינו של הד"ר סנה היו מכוונות יותר לעבר סטאלן במוסקבה, מאשר לעבר הערבי הפלסטיני בשכם ובחברון.

★ ★ ★

יצערי לא היה סנה נוכח בעת הש' מעת ההודעה, כי אינו נוהג לבוא לישיבות שאינן נואם בהן. אך מעניין מי חש ל' צורתו.
בניגוד לתקנון, האוסר קריאות-ביניים ל' הודעות אישיות (כי למוסר ההודעה אסור להשיב להן) התפרץ לפתע ח"כ חרות בני' ימין הלוי, אחד הסיפוחיסטים הקיצוניים ביותר בבית, ותבע את עלבוננו של סנה.

לוי אבנרי

ח"כ משה סנה

יומה ביותר, לספר לציבור השכם והערב "מחר שימדו אתכם!"
שמואל תמיר: לא אשמע בקורת מנציגו של נאצר בבית הזה. תמיר הציב לפתוח מייד במלחמה טוטאלית לכיבוש מצריים. שונה לגמרי היתה נימת דבריו של משה סנה. כמו בכל נאור' מיו בזמן האחרון, הופיע כסניגור מוחלט של קו ממשלת הליכוד הלאומי, ונדמה לעיתים כי הוא רואה עצמו עומד במקומו של אבא אבן. הוא ססל מכל וכל את תוכ' ניות-השלום של ארצות-הברית וברית-המועצות, יחד עם הצעות עבד-אלנאצר.

משה סנה: ... נבדוק אותה (התוכ' נית האמריקאית-סובייטית) לפ אותם קרי' טריונים שהעליתי, או הקריטריונים שניסח שר-החוץ בנאומו...
אורי אבנרי: אין כל הבדל ביניהם.

משה סנה: ברוב הדברים אין הבדל בין כל חלקי הבית הזה. והרפריין (פיזמון) הזה שלך, אדוני, הוא יותר מנוחך מאשר מקומט.

אורי אבנרי: למה אתה מחכה כדי לחזור למערך? לשם מה נחוצה עוד מפלגה? **משה סנה:** יש לי סיעה עצמאית כדי שאני אחשוב באופן עצמאי, בשביל זה יש לי סיעה עצמאית. ובכן, הקריטריונים האלה, אשר אומרים שלום, ולא תחליף לשלום, גבולות מוסכמים ולא כפויים, לא מוחלבים — אם אומר את זה שר-החוץ, זו לא חזלה להיות עמדת כלל-ישראל, ואם מישהו רוצה להעי'

- ★ „נסתיימה המלחמה הקטנה עם הערבים — התחילה המלחמה הגדולה עם הרוסים!"
- ★ „גרשנו את השליט הבריטי — והגענו לתלות מוחלטת בשליט האמריקאי!"
- ★ „החטא הקדמון הוא ששכחנו את מטרת המלחמה של ה-5 ביוני!"

אורי אבנרי: כמו עכביש, הסחה את קוריו הנוצצים בשמש, פרש שר-החוץ את רשת ניסוחיו המבריקים. אולם כמו קורי-העכביש, הם מתפוררים במגע יד — ואין כוחם אלא להסתיר את המציאות שמאחוריהם.
מי שהקשיב לנואם שר-החוץ היום, מקבל את הרושם שהדברים מתנהלים על מי מנוחות, שמצבה של ישראל נמדד על פי מיספר עובדי משרד-החוץ הפוורים על שני תבל, שאין צורך לחשוב מחדש, לנקוט יוזמה כלשהי, לשנות מליצות שדופות, שנקבעו לפני שלוש שנים, בעיצומו של שיכרוך-הנצחון.
אותה ביקורת עצמית, ששר-החוץ דורש אותה מהמצרים ומהסובייטים, מהאמריקאים ומכל באי עולם, אינה ראוייה ואינה דרושה לנו.
איזה מצב נחמד! אינו תמונה אידיאלית!

אולם אם נקרע את קורי-העכביש, נגלית לעינינו תמונה מהרירה. ומי שמסתיר תמונה זו — בהכירו היטב את טיבה, כמוך, אדוני שר-החוץ — מקבל על עצמו אחריות נוראה.

● מדינת-חסות יהודית ●

כמעט בהיסח-הדעת, הזכיר שר-החוץ את ההתערבות הצבאית הסובייטית, כאילו אינה אלא עוד מרכיב אחד מני רבים. אינו אשלייה, ואינו הונאה עצמית!

אדוני שר-החוץ, ברגע שהופיע החייל הסובייטי הראשון על אדמת מצריים, השתנה מצבנו הלאומי מן הקצה אל הקצה. נפתח פרק חדש בהיסטוריה העקובה-מדם ורבתי הייסורים של המרחב. עומדים אנו בפני סכנה שלא היתה כדוגמתה, מאז דרך ראשון הבילויים על אדמת הארץ.

המלחמה הקטנה, שבה היתה לנו עליונות צבאית מוחלטת, נפתיימה. במקומה התחילה מלחמה חדשה, אחרת במהותה, כינינו ובין אחת משתי המעצמות האדירות בעולם.

פירוש הדבר — ושר-הביטחון העז לומר זאת בגלוי — שאנו תלויים עתה כל כולנו במעצמה האדירה השנייה. הנשק להגנתנו, הכסף לעמידתנו, הרתעת אויבינו — כל אלה נתונים ולחסד בידי מעצמה זרה. ויש בבית הזה הסכורים כי הונג יכשכש בכלב.

שר-החוץ דיבר על הריקולוניזציה של מצריים. זה נכון. אבל באותה שעה הגענו אנהנו לריקולוניזציה של ישראל. 22 שנה אחרי גירוש השליט הבריטי, הגענו לתלות מוחלטת בשליט האמריקאי.

אינו אירוניה של הגורל, שהגענו לכך דווקא בעיקבות הגדול כנצי-חונות צה"ל — בגלל העיוורון הגמור של ממשלת הליכוד הלאומני! הציונות קמה כדי לגאול את היהודים ממצב של "שוך-יוון", יהודי-חסות. לכן רצה הרצל ב"יודן-שטאט", מדינת היהודים. עכשיו הגענו ל"שוך-יודן-שטאט" — מדינת-החסות היהודית.

● מטרת-המלחמה של דיין ●

כל זה למה? החטא הקדמון הוא, בעינינו, אי-היכולת ואי-הרצון של ממשלת הליכוד הלאומני לקבוע מטרת-שלום ברורות. היו לנו מטרת-מלחמה. הם נשכחו והושכחו במתכווני. הרשו לי לרענן את זכרונכם.

אני מחויב כאן בידי את גליון הארץ מיום 6 ביוני 1967 — הגליון הראשון שהופיע במלחמה, הנושא את הכותרת: "צה"ל הולט בעוז בתוף הערבי, השמיד כ-400 מטוסי-אוי"ב". מי מאיתנו יכול לשכוח אותם רגעים גדילים? כולנו זוכרים את השעות הגורליות ההן.

בתוך הגליון מפרט שר-הביטחון בצורה חד-משמעית את מטרת-המלחמה של ישראל: **"חיילי צה"ל, לנו אין מטרת כיבוש. יעדנו האחד הוא לשים לאל את נסיון הצבאות הערביים לכבוש את ארצנו, לנתק ולמגר את טבעת ההסגר והתקופתה הקמה עלינו."**

לא כיבוש. לא סיפוח. לא הרחבת גבולות. אלא לשים לאל את הנסיון לכבוש את מדינתנו — זו שבגבולות ה-4 ביוני.

ובאותו גליון דבריו של ראש הממשלה לוי אשכול המנוח: "נביס את הקמים עלינו... זכותה של ישראל לחיות חיה, בלא שחורב התקופות תהא תלויה מעל לראשה". רבבות החיילים שמעו זאת ברדיו — וביניהם המאות שלא ראו את סוף הקרב.

ובכן, זאת היתה מטרת-המלחמה: חיים בטוחים במדינה כפי שהי' תה, בגבולות כפי שהיו. ביטחון — כן. סיפוח — לא.

● גבולות ה-4 ביוני ●

היום רוצים לשכנע אותנו, בדרך של שיפתי-מוח ממש, שבמשך 19 שנה היינו בגיהינום, שהגבולות היו נוראים, שאי-אפשר היה להגן עליהם.

האמת היא שידענו באותם גבולות שנים ארוכות של שקט מוחלט, שהקורבנות אז היו אפסיים לעומת הקזתי-הדם של היום, שמעולם לא ידענו, באותם גבולות, סכנה כמו זו הניצבת מולנו עתה מעבר לתעלה.

|| אליעזר שוסטק: עד אשר התברר שהגבולות אינם טובים. **אורי אבנרי:** מטרת-המלחמה היתה צריכה להיות גם מטרת-השלום.